

Accountantsverslag

Gemeente Goes
Boekjaar 2022

Aan de gemeenteraad van de
Gemeente Goes

Goes, 7 juni 2023

Geachte leden van de Gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat is opgesteld in het kader van de opdracht om de jaarrekening 2022 van de gemeente Goes te controleren.

Dit accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden uit hoofde van de jaarrekeningcontrole 2022 naar voren zijn gekomen. De bevindingen in dit verslag zijn besproken met de portefeuillehouder financiën en een afvaardiging van de ambtelijke organisatie.

Wij danken de medewerkers van de gemeente Goes voor de samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van ons accountantsverslag.

Wij hebben u op 7 juni 2023 gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring op te nemen in uw jaarrekening 2022.

Verder vertrouwen wij erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en zijn wij graag bereid de inhoud van deze rapportage nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V

.

Was getekend
drs. A.R.M. Peelen RA
Partner

Inhoudsopgave

1. Bestuurlijke
samenvatting

2. Uitkomsten
jaarrekening-
controle

3. Rechtmatigheid

4. Financiële
positie

5. Bevindingen
interne beheersing

6. Trends en
ontwikkelingen

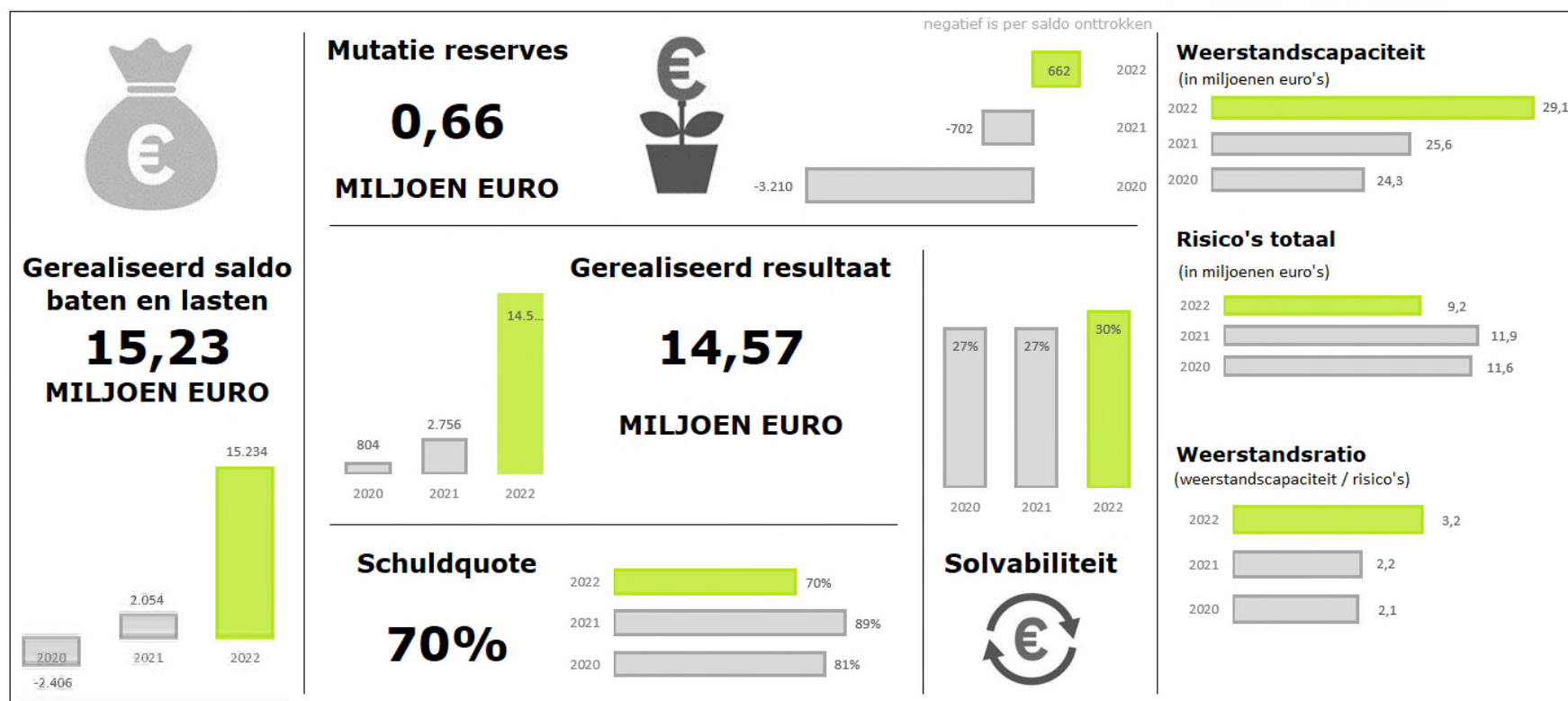
Bijlagen

1. Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Financiële kengetallen en signaleringwaarden

Bestuurlijke samenvatting

	Wij hebben u op 7 juni 2023 gemachtigd om onze goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid op te nemen onder de overige gegevens van uw jaarrekening 2022.
	Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
	Het Besluit Begroting en Verantwoording is in alle materiële opzichten nageleefd in 2022.
	Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken geen ongecorrigeerde fouten. Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole voor € 352.000 aan fouten geconstateerd. Deze blijken uit onze controle op aanbestedingsrechtmatigheid. Uit onze controle blijken verder geen onzekerheden die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren.
	Wij hebben vastgesteld dat de bezoldiging over 2022 in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2022 van de gemeente Goes voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
	Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.

Bestuurlijke samenvatting

	Het boekjaar 2022 sluit met een financieel resultaat van € 14,6 miljoen (voordelig). De totale vermogenspositie van de gemeente Goes bedraagt € 79,5 miljoen (2021: € 64,3 miljoen) met een solvabiliteitsratio van 30% (2021: 27%). De vermogenspositie is dan ook solide te noemen. Het college concludeert in de paragraaf weerstandvermogen en risicobeheersing dat de weerstandscapaciteit met € 29,1 miljoen toereikend is.
	Gevolgen oorlog Oekraïne: Inflatie en energiecrisis heeft voor 2022 een belangrijke invloed op uw gemeente. Zo merkt u dat de lasten in het boekjaar 2022 zijn gestegen hetgeen ook effect heeft op de begroting voor 2023 en verder. Daarnaast heeft de gemeente onder andere extra kosten gemaakt ten aanzien van energietoelagen en de opvang van Oekraïne. De gemeente heeft vanuit de Rijksoverheid hiervoor bijdrage ontvangen. Wij hebben hieromtrent geen bevindingen geconstateerd.
	Op 1 januari 2023 is het boekjaar gestart waarop de gemeente voor het eerst dient te rapporteren in het kader van de Rechtmatigheidsverantwoording. Wij constateren dat de gemeente Goes in kwalitatieve zin hieromtrent voldoende voorbereidingen heeft getroffen. Wel vragen we aandacht omtrent de tijdige en volledige uitvoering van interne controles. We constateerden namelijk dat enkele interne controles over het tweede halfjaar van 2022 later of niet meer hebben plaatsgevonden. We hebben vernomen dat dit voortkomt uit de beperkte capaciteit binnen de afdeling control. Daarbij merken we wel op dat alle belangrijke financiële controleprocessen in 2022 gecontroleerd zijn. Het komende jaar zullen nog nadere afspraken worden gemaakt ten aanzien van de onderlinge samenwerking, nadat definitief bekend is wie welke rol en verantwoordelijkheid heeft.
	We hebben conform vorig jaar enkele financiële rechtmatigheidsfouten geconstateerd op het gebied van aanbestedingsrechtmatigheid. Deze bevindingen zien toe op tijdelijke inhuur van personeel. We vragen de gemeente verhoogde aandacht te schenken aan de aanbestedingsrechtmatigheid bij het aangaan en het verlengen van contracten omtrent inhuur van personeel. Daarnaast vragen we aandacht voor de (mede door de IC) geconstateerde formele rechtmatigheidsfouten en procesmatige bevindingen, bijvoorbeeld ten aanzien van het inkoop- en subsidieproces.

2. Uitkomsten jaarrekeningcontrole

2.1 Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw gemeente bestaan uit:

- het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen);
- de jaarrekening;
- bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van 13 juli 2022 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2022. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is afgerond € 1.800.000. Deze materialiteit sluit aan op het door de gemeenteraad vastgestelde controleprotocol.

Grondslag		Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 1.800.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 5.400.000
Rapporteringstolerantie	10% van de goedkeuringstolerantie	€ 180.000

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- waardering van de grondexploitaties;
- rechtmatigheid van lasten in het kader van de Europese aanbestedingsregelgeving;
- de verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT);
- het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Als wij kijken naar de jaarrekening van de gemeente ziet dit eventuele risico met name toe op de schattingsposten in de grondexploitatie met de grootste schattingsonzekerheid, te weten Bedrijvenpark Deltaweg fase 1.

Uitkomsten

Bij de jaarrekening 2022 van de gemeente Goes verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid.

Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijken geen ongecorrigeerde fouten. Wij hebben ten aanzien van de financiële rechtmatigheidscontrole voor € 352.000 aan fouten geconstateerd. Deze blijken uit onze controle op aanbestedingsrechtmatigheid.

Uit onze controle blijken geen onzekerheden die wij, op basis van de rapporteringstolerantie, aan u zouden moeten rapporteren.

2.2. Fraude en continuïteit

Frauderisico's en continuïteit

Onze controleverklaring over boekjaar 2022 bevat voor het eerst een verplichte paragraaf over onze werkzaamheden met betrekking tot fraude en een met betrekking tot continuïteit. Dit op basis van de gewijzigde beroepsregels voor accountants (NV COS 700). Hieronder wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controleaanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht. De mate van detail en de omvang van de rapportage over fraude en continuïteit in de controleverklaring hangen onder meer af van de onderkende risico's, de omvang en aard van de organisatie alsmede de bevindingen naar aanleiding van de werkzaamheden.

Frauderisico's

Bij de controle van de gemeente Goes hebben wij één frauderisico onderkend namelijk:

Het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Als wij kijken naar de jaarrekening van de gemeente ziet dit eventuele risico met name toe op de schattingsposten in de grondexploitatie met de grootste schattingsonzekerheid, te weten Bedrijvenpark Deltaweg fase 1.

Bij Bedrijvenpark Deltaweg fase 1 zijn de nog te realiseren opbrengsten en nog te verwachten kosten voor de gemeente relatief hoog. Wanneer de parameters of fasering beperkt veranderen, kan dit al leiden tot een materiële afwijking vanwege de beperkt ingeschatte eindwaarde. Op basis daarvan hebben we het risico op management override gekoppeld aan deze grondexploitatie.

Uit onze controlewerkzaamheden om dit frauderisico te adresseren blijken geen controleverschillen.

Continuïteit

Als onderdeel van de vereisten voor de nieuwe controleverklaring hebben wij ook de continuïteitsveronderstelling getoetst. Wij hebben vastgesteld dat de gemeente Goes een sluitende meerjarenbegroting heeft. Daarnaast geven de financiële kengetallen inclusief het weerstandrisico geen reden tot twijfel of de gemeente haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten.

Managementschattingen

Schattingen op basis waarvan sommige jaarrekeningposten worden bepaald, zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld op basis waarvan de afzonderlijke oordelen en schattingen zijn gevormd. Wij hebben vastgesteld dat dit aanvaardbaar is in het kader van de jaarrekening als geheel.

2.3 Waardering van de grondexploitaties

Algemeen

De waardering van de grondexploitaties is gebaseerd op diverse schattingen en aannames. De schattingsonzekerheid is door alle externe ontwikkelingen in 2022 fors toegenomen.

In algemene zin omvat de complexiteit in de projectontwikkeling de volgende risico's:

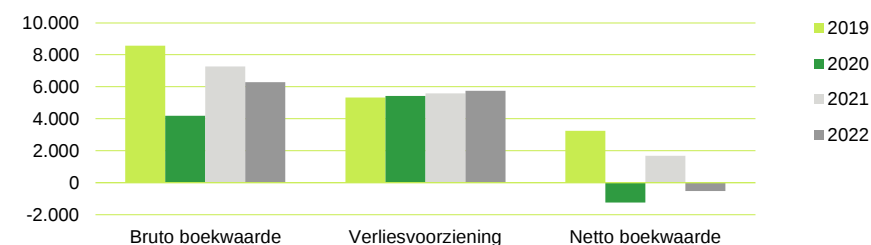
- de vraag naar (betaalbare) woningen is fors hoger dan het aanbod;
- stijgende energie- en grondstofprijzen;
- krapte op de arbeidsmarkt;
- stikstofproblematiek;
- verduurzamingsopgave;
- stijgende rente;
- macro-economische factoren zijn minder stabiel.

De hogere onzekerheid en volatiliteit in de gehanteerde aannames kan doorwerken in het verwachte eindresultaat en de waardering van uw grondexploitaties. Aangezien de meeste grondexploitaties van de gemeente Goes al in een relatief ver stadium zijn gevorderd, zijn de effecten in materiële zin relatief beperkt op het overgrote deel van de grondexploitaties van de gemeente Goes.

Voor het complex Deltaweg Fase 1 geldt dit in mindere mate, aangezien hiervoor nog een relatief groot deel aan kosten en opbrengsten gerealiseerd dient te worden. Daarom zullen we nader ingaan op de controle van dit complex.

Verder hebben we het proces rondom de totstandkoming van de waardering in opzet en bestaan getoetst en aanvullend gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd. Wij achten de waardering en de toelichting op de schattingsonzekerheden aanvaardbaar en vinden de veronderstellingen redelijk.

Ontwikkeling grondexploitaties (x € 1 miljoen)

Ten opzichte van 31 december 2021 is de boekwaarde van de post grondexploitatie afgenomen met € 2,2 miljoen. De afname van de boekwaarde per 31 december 2022 is als volgt samen te vatten:

(x € 1.000)	2022	2021
Boekwaarde per 1 januari	1.686	-1.252
Investeringen	4.803	6.030
Grondverkopen	-8.476	-7.222
Tussentijdse winstneming	2.225	4.290
Mutatie verliesvoorziening	-766	-160
Boekwaarde per 31 december	- 528	1.686

2.3 Waardering van de grondexploitaties

Gehanteerde parameters

De waardering van uw grondexploitaties is voor een groot deel afhankelijk van de gemaakte schattingen. Om inzicht te krijgen in de financiële risico's stelt de gemeente exploitatieoverzichten op waarin schattingen zijn opgenomen. Aan deze schattingen liggen diverse parameters en uitgangspunten ten grondslag. Wij hebben de door de gemeente Goes gehanteerde uitgangspunten en parameters getoetst. De belangrijkste uitkomsten hiervan kunnen als volgt worden samengevat:

Parameter	2022	2021	Legenda status:
Kostenstijging	●	●	● = evenwichtig
Opbrengstenstijging	●	●	● = optimistisch
Rekenrente	●	●	● = voorzichtig
Disconteringsvoet	n.v.t.	n.v.t.	● = controleverschil
Programmering	●	●	
Verkoopprijzen	●	●	
10-jaarstermijn	n.v.t.	n.v.t.	

Kostenstijging

De gehanteerde parameter voor de kostenstijging is 2 – 6% (2021: 1,5 – 3%) en ligt in lijn met de landelijke prijsindexcijfers. Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de prijsontwikkelingen in de markt is het van belang de ontwikkelingen hierin goed te monitoren.

Opbrengstenstijging

Het college rekent met opbrengstenstijgingen tussen de 0 - 2% (2021: 0 - 2%). Op basis van de momenteel beschikbare informatie achten wij deze parameter evenwichtig. Gezien de ontwikkelingen in de markt achten wij het van belang de grondprijzen goed te blijven volgen.

Rekenrente

Het college rekent binnen de huidige grondexploitaties met een toekomstige rekenrente van 2,31% (2021: 2,31%). De rekenrente is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille van de gemeente Goes. Deze grondslag is in overeenstemming met de notitie grondexploitatie en de bepaling in de notitie rente van de commissie BBV. Wij achten deze parameter evenwichtig.

Disconteringsvoet

De gemeente Goes maakt geen gebruik van een disconteringsvoet, aangezien de exploitaties op basis van de nominale waarde worden gewaardeerd. Derhalve classificeren wij deze parameter als niet van toepassing.

Indien de gemeente besluit om een verliesvoorziening te treffen voor negatieve grondexploitaties op basis van de contante waarde, dient een disconteringsvoet die door de commissie BBV voor alle gemeenten gelijkgesteld is aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor inflatie binnen de Eurozone (2%) te worden gehanteerd.

Programmering

De programmering van de grondexploitaties wordt actief gemonitord door de gemeente Goes. De ingerekende programmering ligt in lijn met vorig jaar en is onder andere gebaseerd op interne en externe onderzoeken. De ingerekende programmering past hiernaast binnen de regionale afspraken tussen de Bevelandse gemeentes.

Verkoopprijzen

De verkoopprijzen voor zowel woningen als bedrijven zijn niet significant gewijzigd. Gedurende 2022 hebben voor zowel woningen als bedrijventerreinen verkopen plaatsgevonden waarbij de ingerekende prijs is gerealiseerd, zoals opgenomen in de exploitatie opzetten per 31 december 2021. Wij achten deze parameter derhalve evenwichtig.

2.3 Waardering van de grondexploitaties

Controle complex Deltaweg Fase 1

Voor het complex Deltaweg Fase 1 dienen nog een relatief groot deel aan kosten (€ 23 miljoen) en opbrengsten (€ 31 miljoen) gerealiseerd dient te worden. Daarnaast is er sprake van een beperkte verwachte eindwaarde. In combinatie met de toegenomen schattingonzekerheden door externe ontwikkelingen onderkennen wij een verhoogd risico op een afwijking ten aanzien van de waardering van dit complex. Bij een negatieve eindwaarde dient namelijk een verliesvoorziening gevormd te worden.

Wij hebben daarom bij de controle van dit complex vastgoeddeskundigen ingeschakeld. Wij hebben vastgesteld dat er voor boekjaar 2022 geen verliesvoorziening benodigd is. Wel rapporteren we een aantal bevindingen en adviezen die blijken uit onze controle.

- We constateren dat er voor ongeveer € 2 miljoen aan onvoorziene kosten in de berekening van de grondexploitatie is opgenomen. Daarbij merken we op dat sprake is van een langlopend project, waarbij de post is opgenomen voor de actualisatie van de prijzen naar het huidige niveau. De bevinding ziet dus primair toe op het feit dat het opnemen van een algemeen percentage onvoorzien volgens de BBV niet is toegestaan.
 - Daarnaast merken we op dat het niet opnemen van deze kosten niet zou leiden tot een andere waardering van het complex, omdat er nog geen winst genomen kan worden op basis van het BBV. Het voortgangpercentage opbrengsten is namelijk te verwaarlozen.
 - Hoe verder de exploitatie vordert, hoe specifiek de kostenposten 'verwervingskosten, planontwikkelingskosten, civieltechnische kosten en overige kosten' uitgewerkt dienen te zijn. Dat betekent ook dat posten onvoorzien vermeden dienen te worden.
- Bij de volgende herziening adviseren we om een gedetailleerde prijs- en hoeveelheidsramingen op te stellen voor kosteninschattingen voor civieltechnische en planontwikkeling tot einde looptijd. Dit geeft meer inzicht in de onderbouwing van de kostenposten en leidt tot een verbeterd schattingsproces.

Waarborgen van kennis en continuïteit omtrent projectontwikkeling

Veel kennis omtrent projecten is aanwezig bij één of een beperkt aantal medewerkers. We adviseren om onderbouwingen gestructureerd en eenduidig vast te leggen om de kennis en continuïteit van projectontwikkeling te waarborgen.

Aandachtspunt ten aanzien van flexwoningen

We hebben geconstateerd dat er plannen zijn om flexwoningen te plaatsen op kavels binnen het complex 'Stationspark'. Wanneer dit besluit definitief is genomen, leidt dit tot een wijziging van de nog te realiseren opbrengsten en daarmee de waardering van deze grondexploitatie. We vragen u daarom hiermee rekening te houden bij het opstellen van toekomstige exploitatieopzetten.

Classificatie van verliesvoorzieningen op grondexploitaties

Op basis van uitspraken van de commissie BBV dient een deel van de voorzieningen op de grondexploitaties aan de creditzijde gepresenteerd te worden indien op complexniveau sprake is van een negatieve stand als gevolg een verliesvoorziening. Nu zijn deze verliesvoorzieningen gesaldeerd opgenomen onder de post voorraden, waardoor deze balanspost negatief is verantwoord. Hierdoor zijn de voorraden en de voorzieningen voor € 2,4 miljoen te laag verantwoord.

2.4 Sociaal domein

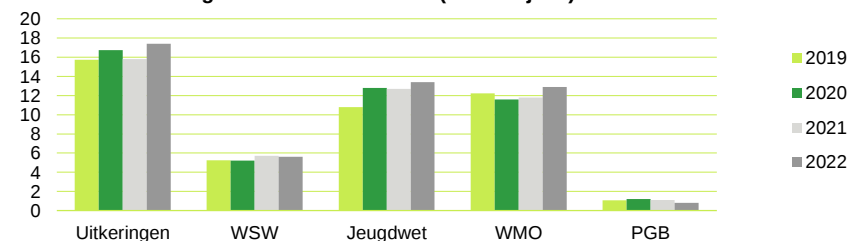
Algemeen

De gemeente Goes voert diverse regelingen uit in het sociaal domein, waarbij taken veelal zijn ondergebracht bij derde partijen. Hieronder hebben wij een overzicht opgenomen van de belangrijkste onderdelen en door wie deze werkzaamheden uitgevoerd worden:

Onderdeel	Uitvoerder	Wijze van uitbesteding	Bepaling last boekjaar
Uitkeringen (Participatiewet)	GR De Bevelanden	Delegatie	Werkelijke lasten
Werkdeel (WSW)	De Betho	Delegatie	Werkelijke lasten op basis van de jaarrekening
Jeugdwet	GGD Zeeland	Delegatie	Afrekening op basis van laatst vastgestelde begroting in het boekjaar
WMO	SWVO	Delegatie	Afrekening op basis van laatst vastgestelde begroting in het boekjaar
PGB's	SVB	Mandatering	Afrekening op basis van werkelijke lasten

In de jaarrekening zijn diverse posten en geldstromen inzake het sociale domein verantwoord. De totale omvang van de uitgaven en de ontwikkeling vanaf 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Grafiek ontwikkeling lasten sociaal domein (x € 1 miljoen)

Uitkeringen (Participatiewet)

Er is sprake van een beperkte stijging in de uitkeringslasten 2022 ten opzichte van 2021. Dit wordt voor het overgrote deel verklaard door de energietoeslag en leefgeld voor vluchtelingen uit Oekraïne.

Verantwoording baten en lasten GR de Bevelanden

Wij hebben geconstateerd dat de sinds oprichting van de GR gehanteerde, en met de deelnemende gemeenten overeengekomen, wijze van verantwoorden van de baten en lasten uit hoofde van de taken op het gebied van het sociaal domein (op basis van mandatering) niet in overeenstemming is met de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, waarin wordt gesproken over delegatie. Op basis van het delegatiebesluit zouden alle baten en lasten via de staat van baten en lasten van de GR moeten lopen en zou de GR als uitvoerder verantwoording moeten afleggen via de SiSa-bijlage. De wijze van verantwoording heeft geen impact op het vermogen of resultaat van de GR en de gemeente Goes. Wij verzoeken de gemeente zo snel mogelijk met de GR in overleg te gaan over de gewenste wijze van verantwoording en de verantwoording (inclusief SiSa) danwel de gemeenschappelijke regeling daarop aan te passen.

Werkdeel (WSW)

Het uitvoeren van de WSW is door de gemeente Goes uitbesteed aan de Betho. De gemeente is afhankelijk van een controleverklaring bij de jaarrekening van de Betho inzake de verantwoording van de lasten met betrekking tot de WSW. De accountant van de Betho heeft een controleverklaring met een goedkeurend oordeel afgegeven voor de aspecten getrouwheid en rechtmatigheid over de financiële verantwoording van de lasten van de Betho over 2022. Wij hebben geconstateerd dat gemeente Goes recht heeft op € 0,5 miljoen aan resultaatuitkering over boekjaar 2022. Dit bedrag is juist verwerkt in de jaarrekening 2022.

2.4 Sociaal domein

Jeugdwet

De gemeente is in de basis verantwoordelijk voor de inrichting en afspraken rondom de jeugdzorg. Bij veel gemeenten is zichtbaar dat intensief wordt gewerkt aan de beheersing van de zorg en de hiermee samenhangende controles op getrouwheid en rechtmatigheid.

Voor de jeugdzorg van uw gemeente loopt deze controle en verantwoording via de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland (hierna: Inkooporganisatie). Hierbij is het bestuur van de Inkooporganisatie door het gehanteerde delegatiemodel zelfstandig verantwoordelijk voor het toezicht op de onderliggende zorgaanbieders.

De inhoudelijke controle op de zorg is daarmee bij de Inkooporganisatie komen te liggen. Deze controle maakt dan ook geen direct onderdeel uit van de jaarrekeningcontrole van de gemeente Goes. Wij controleren slechts dat de bijdrage aan de Inkooporganisatie conform de afspraken hieromtrent juist is verwerkt.

Daarnaast controleren we of de reserves van de GGD Zeeland in materiële zin toereikend zijn om eventuele tekorten in het boekjaar 2022 op te vangen. Een eventuele negatief eigen vermogen bij de GGD Zeeland zou namelijk kunnen leiden tot een bijstortingsverplichting vanuit de Zeeuwse gemeenten. Op basis van de beschikbare informatie blijkt geen materiële bijstortingsverplichting voor boekjaar 2022. Wij kunnen ons daarom verenigen met de inschatting van het management om hieromtrent geen voorziening op te nemen in boekjaar 2022.

Wmo

De inkoop voor Wmo wordt voor de Oosterschelderegio uitgevoerd door SWVO. De kosten voor Wmo worden door SWVO doorbelast aan de deelnemende gemeenten.

De bijdrage hiervoor in het boekjaar wordt vastgesteld op basis van de laatst vastgestelde begroting in het boekjaar 2022. Vanuit de gemeente Goes bezien, controleren wij slechts dat de bijdrage aan SWVO conform de afspraken hieromtrent is verwerkt. Hieruit blijken geen controleverschillen.

Daarnaast controleren we, net als bij de GGD, of de reserves van SWVO in materiële zin toereikend zijn om eventuele tekorten in het boekjaar 2022 op te vangen. Op basis van de beschikbare informatie blijkt geen bijstortingsverplichting voor boekjaar 2022.

PGB's

Ten aanzien van de PGB's voor jeugdzorg en Wmo geldt dat gemeente Goes en GR de Bevelanden de PGB's toekennen. De sociale verzekeringsbank (SVB) treedt op als serviceorganisatie voor uw gemeente voor de behandeling en verwerking van deze PGB's.

De Sociale Verzekeringsbank (hierna: SVB) heeft over 2022 wederom geen goedkeurende verklaring bij de verantwoording PGB-stromen Jeugdwet en Wmo ontvangen. Hierdoor is vanuit de SVB geen 100% zekerheid over de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de persoonsgebonden budgetten.

Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente zelf om de prestatielevering ten aanzien van de PGB-bestedingen vast te stellen. Derhalve heeft de gemeente Goes aanvullend onderzocht of de kosten nauwkeurig en rechtmatig verantwoord zijn. Op basis hiervan hebben wij deze niet als onzekerheid gerapporteerd.

Gelet op het feit dat de PGB lasten zowel per categorie als cumulatief niet materieel zijn en er geen materieel risico op fouten inzake getrouwheid of rechtmatigheid bestaat, hebben wij hieraan verder geen werkzaamheden verricht.

2.5 Overige bevindingen

Verwerking kapitaalstorting GBE Aqua

In 2021 is besloten door de aandeelhouders van PZEM om het drinkwaterbedrijf Evides te verhangen naar de nieuw opgerichte vennootschap GBE Aqua. De gemeente Goes heeft een belang in GBE Aqua van ongeveer 4,2%.

De overname is gefinancierd door middel van het aangaan van externe financiering. Tussen de aandeelhouders is afgesproken dat ontvangen dividenden van PZEM gebruikt zullen worden om extra kapitaal te storten in de deelneming GBE Aqua die daarmee de mogelijkheid krijgt om de langlopende financiering af te lossen.

De gemeente Goes had de kapitaalstorting in de deelneming GBE Aqua van € 3,4 miljoen initieel als lasten verantwoord. Als gevolg hiervan waren de lasten te hoog en de financiële vaste activa te laag verantwoord in de jaarrekening van de gemeente Goes. Dit is door de gemeente juist gecorrigeerd in de jaarrekening.

Te hoge dotatie aan de egalisatievoorziening wegen

Wij hebben geconstateerd dat de dotatie aan de voorziening wegen niet conform het meerjarenplan is en niet in lijn is met het 4-jaarsgemiddelde. Conform dit gemiddelde dient er een bedrag van circa € 2,0 miljoen gedoteerd te worden. Echter, is door areaaluitbreiding en indexaties een bedrag van € 2,4 miljoen gedoteerd. Het verschil van circa 0,4 miljoen is door de gemeente gecorrigeerd in de jaarrekening.

Daarnaast constateren we dat de voorziening in het plan niet naar nihil loopt per einde looptijd, en daarmee overtoereikend is. We adviseren om in 2023 een nieuw beheerplan op te stellen.

Beheerplan voorziening gebouwen

Conform BBV dient in 2022 (5 jaar na vaststelling 2016 zijn verstreken) een nieuw beheerplan te worden goedgekeurd voor onderhoud aan gebouwen. Dit plan is niet geactualiseerd in 2022. We adviseren dit plan zo tijdig mogelijk te actualiseren. We hebben vernomen dat dit gepland staat voor Q3 2023. Daarnaast merken we op dat de gemeenteraad akkoord is gegaan met het uitstel van de actualisatie van dit plan.

Specifieke uitkering sport 2021

In voorgaand boekjaar constateerden we dat de gemeente de specifieke uitkering Sport 2021 nog niet had verrekend met de materiële vaste activa. In 2022 heeft de gemeente het bedrag ten onrechte als baten verantwoord.

Hierdoor waren de materiële vaste activa en baten in de jaarrekening voor € 0,2 miljoen te hoog verantwoord. Dit verschil is door de gemeente gecorrigeerd in de jaarrekening.

Classificatie van verliesvoorzieningen op grondexploitaties

We constateren in de jaarrekening dat de post voorraad negatief is. Dit wordt veroorzaakt door verliesvoorzieningen die gesaldeerd zijn met de bruto-boekwaarden. Indien op complexniveau sprake is van een negatieve voorraadstand als gevolg een verliesvoorziening, dient deze voorziening aan de creditzijde van de balans gepresenteerd te worden op basis van uitspraken van de commissie BBV. We constateren op basis daarvan dat de post voorraad en post voorzieningen voor € 2,4 miljoen te laag opgenomen zijn. Er is geen sprake van een resultaatimpact. Dit verschil is door de gemeente niet gecorrigeerd in de jaarrekening.

Classificatie van voorziening precariobelasting

We constateerden bij onze controle op de vorderingen een oude factuur van Enduris ad € 0,8 miljoen. Deze heeft betrekking op de precariobelasting op kabels en leidingen. Het netwerkbedrijf Enduris heeft bezwaar aangetekend tegen de heffing precariobelasting op kabels en leidingen. Dit heeft geleid tot een rechtszaak waarvan op dit moment de cassatie bij de Hoge Raad nog loopt. Als gevolg daarvan heeft de gemeente een voorziening gevormd voor de heffingen over 2016 tot en met 2021. Feitelijk zou voor heffingsjaar 2021 de voorziening niet als passief opgenomen moeten worden, maar als mindering op de vordering (als voorziening dubieuze debiteuren).

Controles BTW over tweede helft van 2022

Wij hebben ten aanzien van BTW in boekjaar 2022 geen bevindingen groter dan rapporteringstolerantie geconstateerd. Wel hebben we geconstateerd dat er nog geen (integrale) BTW controles hebben plaatsgevonden over de tweede helft van 2022. We adviseren om de tijdigheid van deze controles te borgen.

Vennootschapsbelasting 2021 en 2022

Gezien de jaarlijkse omvang van de VPB onderkennen we hiervoor geen risico op een afwijking van materieel belang. Wel constateren we dat er nog geen post is opgenomen voor de VPB-positie over 2021 en 2022. We hebben vernomen dat dit wordt verklaard doordat de VPB-cijfers 2021 en 2022 nog niet zijn berekend. We adviseren om de VPB-positie over het boekjaar tijdig te berekenen of hiervoor een best mogelijke schatting op te nemen in de jaarrekening.

2.6 Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2022 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

Verbonden partijen

Tijdens onze controle besteden wij specifieke aandacht aan de transacties met verbonden partijen van gemeente Goes. In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat:

- De (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen.
- Geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude.
- Geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemt met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau. Daarbij merken we wel op dat er in de paragraaf verbonden partijen voor een aantal partijen geen financiële gegevens over 2022 zijn opgenomen. We adviseren dit wel op te nemen. Indien er geen (concept)cijfers beschikbaar zijn, adviseren we om begrotingscijfers over het afgelopen boekjaar op te nemen.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Incidentele baten en lasten	De toelichting op de incidentele baten en lasten voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
Fraude	In het jaarverslag wordt nog niet ingegaan op de uitgevoerde frauderisico-analyse. We adviseren om dat met ingang van volgend boekjaar op te nemen in het jaarverslag.

2.7 SiSa-bijlage en WNT

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden. Wel merken we op dat de gemeente voor regeling H14B geen beschikking heeft aangeleverd. Omdat er sprake is van een 0-verantwoording, heeft dit geen impact op ons oordeel.

De SiSa-bijlage dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Sinds enkele jaren geldt de Wet normering topinkomens (WNT). Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. Beide topfunctionarissen zijn in loondienst en er hebben zich gedurende 2022 geen wijzigingen voorgedaan.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichting geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2022 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw gemeente betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

3. Rechtmatigheid

3. Rechtmatigheid

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2022, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad. Het begrotingscriterium is verder verfijnd en uitgewerkt in de Kadernota 2018 en addendum Kadernota rechtmatigheid 2021 en 2022 van de Commissie BBV.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is door het college een analyse van de overschrijdingen opgenomen. De overschrijdingen zijn toereikend toegelicht en passen binnen het bestaande beleid of worden gecompenseerd door hogere baten binnen het programma. Het college stelt uw gemeenteraad voor genoemde overschrijdingen te autoriseren in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2022. Vooruitlopend hierop zijn wij hiervan reeds uitgegaan bij het vormen van ons oordeel over de (begrotings)rechtmatigheid.

Wij constateren de volgende overschrijdingen op lastenniveau ten opzichte van de gewijzigde begroting.

Programma	Lasten werkelijk	Overschrijdingen t.o.v. begroting (na wijziging)	Telt overschrijding mee voor het oordeel?	Toelichting
Programma Overhead	€ 12,6 miljoen	€ 0,5 miljoen	Nee	Budgetoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, die niet eerder voorzien konden worden.
Programma Algemene Dekkingsmiddelen	€ 1,7 miljoen	€ 0,4 miljoen	Nee	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.

3. Rechtmatigheid

Europese aanbestedingsrichtlijnen

In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2022 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen. Uit onze controle op de rechtmatigheid van de inkopen blijkt dat voor enkele gemeentelijk inkooptrajecten met een inkoopwaarde van in totaal € 0,35 miljoen niet de juiste procedure is gevolgd en hebben dit bedrag daarom als financiële rechtmatigheidsfout aangemerkt.

Dit wordt veroorzaakt doordat er bij overschrijdingen van het drempelbedrag ten onrechte niet conform het Europees regime is aanbesteed of doordat er sprake is van een uitzondering op de aanbestedingsregels zonder dat daar een adequate juridisch pleitbaar standpunt is ingenomen.

Daarnaast vragen we de aandacht van het college voor de door IC geconstateerde € 2,4 miljoen aan formele rechtmatigheidsfouten. Deze worden met name veroorzaakt door het niet naleven van intern inkoop en aanbestedingsbeleid.

Wij adviseren het college om de administratieve organisatie en interne beheersing op de aanbestedingen binnen het primaire inkoopproces verder aan te scherpen, met name op het gebied van inhuur van medewerkers. We merken daarbij op dat onze bevindingen in lijn liggen met de bevindingen die uit de interne controles van de gemeente Goes blijken.

Kredieten

Wij zijn nagegaan of de investeringen tot stand zijn gekomen binnen de grenzen van de door de gemeenteraad geautoriseerde kredieten. Wij constateren dat er geen overschrijdingen op investeringsniveau aanwezig zijn ten opzichte van de gevoterde kredieten groter dan onze rapporteringstolerantie.

Mutaties in de reserves

Uit onze controle inzake de mutaties in de reserves zijn geen bevindingen voortgekomen.

Subsidies

In onze managementletter 2022 rapporteerden we dat er financiële rechtmatigheidsfouten in 2022 konden optreden ten aanzien van de uitsluitingsgrond 'reservecriterium' zoals opgenomen in de subsidieverordening 2020. Dit kon nog hersteld worden wanneer het college tijdig en beargumenteerd zou besluiten om af te wijken van de subsidieverordening. We hebben geconstateerd dat het college besloten heeft om een generaal pardon toe te passen op de weigeringsgrond reservecriterium, artikel 7 lid 2 van de Algemene Subsidieverordening gemeente Goes 2020, op basis van de hardheidsclausule artikel 14 van deze verordening. Daarmee is tijdig opvolging gegeven aan ons managementletterpunt.

Daarnaast vragen we de aandacht van het college voor de door IC geconstateerde € 1,9 miljoen aan formele rechtmatigheidsfouten. De fouten worden met name veroorzaakt door het afwijken van de gestelde termijnen vanuit de subsidieverordening. Aangezien geen sprake is van financiële rechtmatigheidsfouten, tellen deze bevindingen niet mee voor ons oordeel.

Wij adviseren het college om de interne beheersing op de naleving van de subsidieverordening binnen het primaire proces verder aan te scherpen.

Interne controles

In de interne controlerapportages van de gemeente Goes staan diverse ontwikkelpunten en bevindingen die onder onze rapporteringstolerantie vallen of formele rechtmatigheidsfouten betreffen die geen impact hebben op ons oordeel, maar wel belangrijk zijn in het kader van de ontwikkeling van de administratieve organisatie en interne beheersing van de gemeente. In totaal heeft IC voor € 6,9 miljoen aan formele rechtmatigheidsfouten geconstateerd. Deze formele bevindingen betreffen, naast inkopen en subsidies, onder andere grondaankopen (€ 1,9 miljoen) en omgevingsvergunningen (€ 0,5 miljoen). We vragen de aandacht van het college voor de uitkomsten en aanbevelingen vanuit de interne controles 2022.

Daarnaast vragen we aandacht omtrent de tijdige en volledige uitvoering van interne controles. We constateerden namelijk dat enkele interne controles in het tweede halfjaar van 2022 later of niet meer hebben plaatsgevonden. We hebben vernomen dat dit voortkomt uit de beperkte capaciteit binnen de afdeling control. Daarbij merken we wel op dat alle belangrijke financiële controleprocessen in 2022 gecontroleerd zijn.

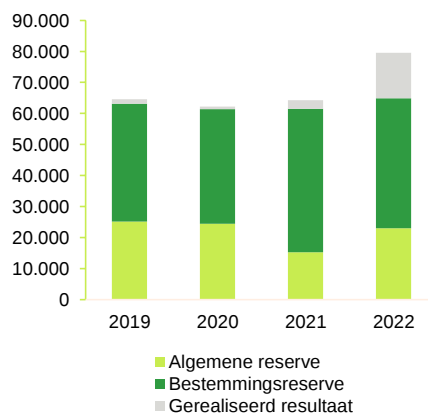
4. Financiële positie

4. Financiële positie

4.1 Verloop van het eigen vermogen van uw gemeente

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2022 volgens de jaarrekening € 79,5 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

Van de totale reserves is € 23,0 miljoen opgenomen als algemene reserve. Het saldo van deze reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen met € 7,7 miljoen. Per saldo is gedurende 2022 € 0,66 miljoen gedoteerd aan de reserves. Deze dotatie vormt samen met het totaal saldo van baten en lasten (€ 15,23 miljoen voordelig) het gerealiseerde resultaat van € 14,57 miljoen.

4.2 Analyse van het resultaat

Het resultaat voor mutaties in de reserves laat een positief saldo zien. Het gerealiseerde saldo van baten en lasten bedraagt afgerond € 15,2 miljoen. In de begroting was rekening gehouden met een resultaat van € 0,1 miljoen positief.

In de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 geeft de gemeente Goes een gedetailleerde analyse van de afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Als onderdeel van de toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening 2022 wordt tevens overzichtelijk aangegeven welke baten en lasten als incidenteel zijn aan te merken.

De afwijking tussen de begroting na wijziging en de realisatie wordt met name veroorzaakt door lager dan begrote lasten voor het sociaal domein (€ 7,4 miljoen) en hoger dan begrote opbrengsten vanuit de algemene uitkering (€ 2,9 miljoen) en vanuit verkregen dividenden (PZEM) (€ 3,6 miljoen). Voor een nader inzicht in de afwijkingen en de verklarende toelichting hierop verwijzen wij naar de toelichtingen per programma, zoals opgenomen in de toelichting op het overzicht van baten en lasten in uw jaarrekening.

4.3 Financiering

In 2022 heeft uw gemeente één nieuwe langlopende lening afgesloten en vier leningen van het Omnium overgenomen voor een bedrag van € 26,6 miljoen. In totaal is er € 9,0 miljoen afgelost in boekjaar 2022. Per saldo stijgt uw totale leningenportefeuille naar € 137,2 miljoen. Het gemiddelde rentepercentage over uw langlopende schuld in 2022 was 2,7%, in 2021 was dat 2,5%.

Ten aanzien van de naleving van de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de naleving van het schatkistbankieren merken wij op dat de gemeente zich aan de wettelijke normen heeft gehouden, zoals ook toereikend is toegelicht in de paragraaf financiering respectievelijk de jaarrekening.

4. Financiële positie

4.4 Financiële kengetallen

De analyse van het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol dienen wij vast te stellen of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat. De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden gemaakt van de financiële positie van de gemeente. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van een sterke of zwakke financiële positie. De financiële kengetallen geven, met de inherente beperkingen hierbij, inzicht in (de ontwikkeling) uw financiële positie, mede in relatie tot de landelijke benchmark.

Hieronder hebben wij de ontwikkelingen in uw kengetallen en een relatie naar de landelijke ontwikkelingen weergegeven. We hebben alleen de landelijke kengetallen voor 2021 opgenomen, omdat er nog geen definitieve landelijke cijfers voor 2022 beschikbaar zijn.

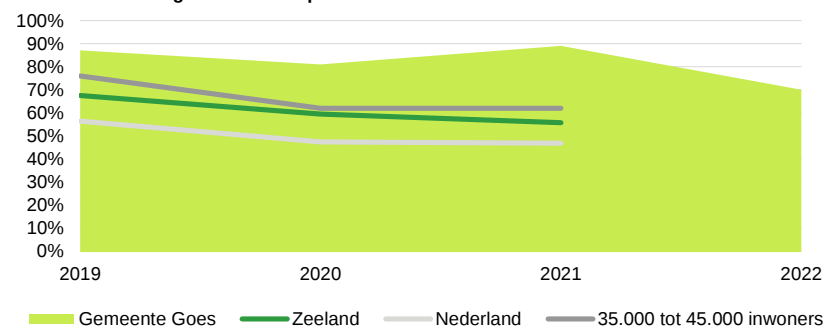
Kengetallen (afgerond naar hele percentages)	Gemeente		Zeeland
	2022	2021	2021
Netto schuldquote	70	89	56
Netto schuldquote gecorrigeerd	64	84	46
Solvabiliteit	30	27	30
Grondexploitaties	0	1	5
Belastingcapaciteit	98	91	101
Structurele exploitatieruimte	3	1	4

Schuldpositie

De schuldpositie van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente afhankelijk is van externe middelen bij het realiseren van haar doelstellingen. Ook geeft het inzicht in welk deel van de inkomsten van de gemeente gebruikt moet worden om de rente en aflossing van de schulden te kunnen betalen. De gecorrigeerde netto schuldquote is aangepast voor leningen die de gemeente 'doorleent' aan derden (zoals woningbouwverenigingen).

Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw schuldpositie gedurende de afgelopen vier jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling netto schuldquote

De netto schuldquote bedraagt 70% en is daarmee gedaald ten opzichte van voorgaand boekjaar (2021: 89%). Deze ratio geeft aan in hoeverre de schulden hoger zijn dan de jaarlijkse inkomsten. Een ratio die kleiner is dan 100% duidt op hogere baten dan schulden in een boekjaar.

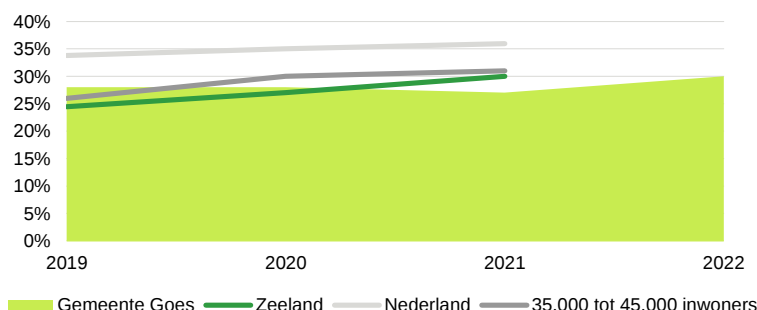
De Vereniging van Nederlandse Gemeenten adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen (bron: VNG, Handleiding houdbaarheidstest gemeentefinanciën). Uw gemeente voldoet ultimo 2022 aan die norm.

4. Financiële positie

Solvabiliteit

De solvabiliteit van uw gemeente geeft een beeld van de mate waarin uw gemeente op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Hieronder hebben wij de ontwikkeling van uw solvabiliteit gedurende de laatste 4 jaar weergegeven.

Grafiek ontwikkeling solvabiliteit

De solvabiliteit is in 2022 30%. Dit percentage is licht hoger dan vorig jaar (27%). De VNG hanteert een signaalwaarde als de solvabiliteit onder de 20% komt. We merken op dat de solvabiliteit in de afgelopen jaren is verbeterd en boven de signaalwaarde ligt.

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft weer hoe de waarde van de in exploitatie genomen gronden zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten.

Belastingcapaciteit

De lastendruk in de gemeente Goes ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 98%.

Structurele exploitatieruimte

Op basis van het kengetal "structurele exploitatieruimte" blijkt dat er structurele begrotingsruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen.

4.5 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in het jaarverslag is een toelichting opgenomen op de weerstandscapaciteit van de gemeente. Op basis van de inventarisatie van de geïdentificeerde risico's, waarbij rekening wordt gehouden met kans op voordoen en financiële impact, wordt berekend welk bedrag benodigd is ter dekking van de geïdentificeerde risico's.

Hieronder is het verloop over de afgelopen 3 jaar weergegeven inclusief een kwalificatie van de weerstandsratio. De weerstandscapaciteit is voornamelijk opgebouwd vanuit de algemene reserve. De weerstandsratio kwalificeert als uitstekend.

De grootste door uw gemeente geïdentificeerde risico's zijn:

- Risico's uit reguliere (organisatie-brede) activiteiten
- Risico's uit verbonden partijen
- Risico's uit garantstellingen

We constateren dat de weerstandsratio aanzienlijk verbeterd is in 2022.

Daarbij merken we wel op dat de gemeente in haar financiële doorkijk richting 2023 en verder verwacht dat het financieel perspectief vanaf 2024 zal verslechteren als gevolg van de financieringssysteem door het Rijk in het gemeentefonds. We adviseren daarom om de weerstandsratio nauwlettend te blijven monitoren.

(x € 1 miljoen)	2022	2021	2020
Weerstandscapaciteit	29,1	25,6	24,3
Risico's	9,2	11,9	11,6
Weerstandsratio	3,2	2,2	2,1

Weerstandsratio	Betekenis
≥ 2.0	Uitstekend
$1.4 < 2.0$	Ruim voldoende
$1.0 < 1.4$	Voldoende
$0.8 < 1.0$	Matig
$0.6 < 0.8$	Onvoldoende
< 0.6	Ruim onvoldoende

5. Bevindingen interne beheersing

5. Bevindingen interne beheersing

Algemeen

Naar aanleiding van onze tussentijdse controle over 2022 hebben wij op 23 november jl. een boardletter uitgebracht. Onze doelstelling van deze controle is om een beeld te krijgen of de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle toereikend zijn in het kader van onze opdracht tot de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Dit beeld is in belangrijke mate bepalend voor onze risico-inschatting en hiermee voor de omvang en diepgang van onze werkzaamheden die wij bij de jaarrekeningcontrole moeten uitvoeren teneinde de gewenste zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening géén materiële fouten bevat. Uit onze risico-inschatting komt een aantal risicogebieden naar voren die een verhoogd risico met zich meebrengen op een materiële fout in uw jaarrekening. Dit betreffen de volgende risico's:

- rechtmatigheid van lasten in het kader van de Europese aanbestedings-regelgeving;
- waardering van de grondexploitatie;
- de verantwoording in het kader van de Wet Normering Topinkomens (WNT).
- Het risico dat het management van de gemeente de procesafspraken kan doorbreken, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Als wij kijken naar de jaarrekening van de gemeente ziet dit eventuele risico met name toe op de schattingsposten in de grondexploitatie met de grootste schattingsonzekerheid, te weten Bedrijvenpark Deltaweg fase 1.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij rapporteren onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude en naleving wet- en regelgeving

Het college is primair verantwoordelijk voor het voorkomen van fraude, het naleven van wet- en regelgeving en voor een cultuur van eerlijkheid en integriteit en dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude en overtreding van wet- en regelgeving zo veel mogelijk te beperken. De Raad is verantwoordelijk voor het toezicht op het college in de uitvoering van deze taken.

Voor het uitoefenen van deze verantwoordelijkheid maakt het management gebruik van diverse beheersingsmaatregelen, zoals interne richtlijnen en gedragscodes, controletechnische functiescheiding en periodieke rapportages over financiën.

Ten behoeve van onze jaarrekeningcontrole identificeren wij de risico's met betrekking tot fraude en overtreding van wet- en regelgeving en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en signaleren van (materiële) fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving. Voor zover relevant voor onze controle voeren wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden uit. Onze controle is echter niet specifiek gericht op het signaleren van fraude en niet-naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben als onderdeel van de jaarrekeningcontrole 2022 uw inschatting inzake frauderisico's met betrekking tot uw organisatie besproken. Deze bespreking komt ook voort uit onze verplichte rapportage van de accountant over de uitkomsten van onze werkzaamheden met betrekking tot de ingeschatte frauderisico's in de controleverklaring.

5. Bevindingen interne beheersing

Fraudebeheersing en onze observaties

Om bestuurders en toezichhouders houvast te bieden heeft de NBA in februari 2022 de brochure “Frauderisicobeheersing” uitgebracht. Wij adviseren u om kennis te nemen van de 11 aanbevelingen die hierin zijn gedaan.

Onderzoek laat zien dat het grootste deel van de fraudegevallen door middel van een ‘tip’ aan het licht komt. Dit maakt het belang van een fraudemeldpunt en klokkenluidersregeling groot. In het kader van onze controle hebben wij geen bevindingen te melden met betrekking tot de naleving van wet- en regelgeving.

Wij hebben bij onze interim-controle geconstateerd dat u nog geen formeel proces heeft geïmplementeerd inzake het periodiek uitvoeren van een frauderisico-analyse maar dat u hiermee wel bezig bent. Hierdoor bent u op dit moment mogelijk niet in staat om fraude tijdig te detecteren dan wel te voorkomen. Wij adviseren u dan ook om het fraude risico-beheersingsproces af te ronden, te formaliseren en in te bedden in uw periodieke rapportagecyclus. Hierbij adviseren wij u ook om een ‘fraude response plan’ op te stellen, zodat u bij een vermoeden tot fraude bij uw organisatie tijdig kan anticiperen om mogelijke schade (financieel als reputatie) zo veel mogelijk te beperken.

In de paragraaf ‘Overige bevindingen’ geven wij een nadere toelichting over de verplichting om in onze controleverklaring te rapporteren over fraude.

Naleving wet- en regelgeving en overige

Wij informeren de gemeenteraad over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de gemeenteraad in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's

Uw gemeente maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeente te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking “Corruptie, werkzaamheden van de accountant” verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed;
- door middel van een steekproef vaststellen of voor alle inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeente ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij;
- door middel van een steekproef vaststellen of bij alle materiële grondaankopen en –verkoop door de gemeente vastgestelde procedures in materiële zin zijn gevolgd;
- door middel van een steekproef vaststellen of alle verstrekte subsidies in overeenstemming met de geldende interne wet- en regelgeving zijn verstrekt.

Uit bovenstaande werkzaamheden zijn geen bevindingen voortgekomen.

6. Trends en ontwikkelingen

6. Overige onderwerpen

Wet versterking decentrale rekenkamers

Met ingang van 1 januari 2023 treedt voor gemeenten en provincies de wet versterking decentrale rekenkamers in werking. Deze wet is op 31 mei jl. met een ruime meerderheid in de Tweede Kamer aangenomen en op 27 september jl. door de Eerste Kamer als hamerstuk aanvaard.

Zodra de wet in werking treedt per 1 januari 2023 behoudt een verordening die een rekenkamerfunctie regelt (en de benoemingen op die basis) gedurende een jaar haar rechtskracht, dus tot 1 januari 2024. Daarvoor is in de wet versterking decentrale rekenkamers overgangsrecht getroffen. Dit geeft de gemeenteraad gedurende een jaar de gelegenheid om op basis van de nieuwe wet een onafhankelijke rekenkamer (zelfstandig of gemeenschappelijk) in te stellen, de leden te benoemen en de oude verordening in te trekken. Uiterlijk op 1 januari 2024 zal dus in alle gemeenten een onafhankelijke rekenkamer moeten zijn ingesteld, inclusief de benoeming van leden.

Raadsleden die de rekenkamerfunctie uitoefenen, verliezen na intrekking van de verordening dan wel uiterlijk een jaar na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel van rechtswege het lidmaatschap van de rekenkamerfunctie. Ook de externe commissieleden van de rekenkamerfunctie houden dan van rechtswege op lid van de rekenkamerfunctie te zijn. Zij kunnen dan -desgewenst- conform de wet voor 6 jaar benoemd worden in de onafhankelijke rekenkamer.

Sustainability

De Europese Unie heeft één doel, en dat is de gezondheid en het welzijn van de mens verbeteren, door Europa klimaatneutraal te maken en onze natuurlijke habitat te beschermen.

Met een pakket aan maatregelen, de actieplannen die voortvloeien uit de EU Green Deal, beoogt Europa een transitie naar een duurzame en klimaat-neutrale economie. Onder het motto 'No one will be left behind' raken deze maatregelen alle sectoren. Dit vereist integrale verankering van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming.

Europa vaart een andere koers: vrijblijvendheid is voorbij

Na ruim twee jaar werk en onderhandelingen heeft het Europese Parlement in november 2022 de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) aangenomen en inmiddels is deze goedgekeurd door de Europese Raad.

De CSRD-rapportage bevat ten minste de volgende informatie:

- business model en de integratie van sustainability daarin;
- borging van sustainability in bedrijfsvoering en besluitvorming;
- strategie en langetermijndoelstellingen die bijdragen aan een duurzame en klimaat neutrale economie;
- impact (positief en negatief) van uw organisatie op de maatschappij;
- risico's en kansen gerelateerd aan klimaatverandering voor uw business model en uw waardeketen;
- zorgplicht waardeketen (o.a. mensenrechten en milieu-effecten).

De CSRD-rapportage verantwoording zijn vereist voor elke grote onderneming vanaf boekjaar 2025. De verwachting is dat deze richtlijnen niet verplicht zullen zijn voor lokale overheden. Op basis van een voortrekkersrol / voorbeeldfunctie van overheidsorganisatie inzake sustainability wordt echter wel verwacht dat er in de komende jaren steeds meer vrijwillig over dit onderwerp zal worden gerapporteerd. Wij adviseren u om dit onderwerp met uw raad te bespreken en de reikwijdte en informatieverschaffing inzake sustainability rapportage af te stemmen en uw registratie hierop voor te bereiden.

6. Overige onderwerpen

Publieke Managementletter 'Scherp op fraude'

In december 2022 heeft de NBA de Publieke Managementletter 'Scherp op fraude' uitgebracht. Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. In de PML 'Scherp op Fraude' staan vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants.

Deze signalen zijn:

- slecht voorbeeld doet slecht volgen;
- frauderisicoanalyse door het bestuur of directie ontbreekt;
- meldingen van misstanden verdienen aandacht;
- fraude overvalt organisaties;
- de accountant is onvoldoende professioneel-kritisch.

De PML is daarmee ook voor u relevant en het is nuttig om hier kennis van te nemen. Fraude is en blijft een belangrijk onderwerp voor ondernemingen en voor onze controle. Op de website van de NBA is de PML te downloaden.

<https://www.nba.nl/globalassets/documenten/bijlagen-nieuwsberichten/2022/scherp-op-fraude.pdf>

Eerder verschenen PML's zijn beschikbaar op: <https://www.nba.nl/themas/kennis-delen-en-pml/publieke-managementletters/>

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken vóór 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A12B	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen			
A13	Specifieke uitkering naleving controle CTB 2022			
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021			
C43	Regeling Reductie Energiegebruik Woningen			
C55	Aanpak energie armoede			
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
C75B	Regiodeals 3e tranche (SiSa tussen medeoverheden)			
D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022			
D10	Besluit Specifieke uitkering educatie			
D12	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten 2020-2024			
D12A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2020-2024			
D14	Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken vóór 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E21	Regeling specifieke uitkering Circulaire Ambachtscentra			
E26	Regeling Spoorse doorsnijdingen			
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2022			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2022			
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo)_gemeentedeel 2022			
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022			
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
G13	Regeling specifieke uitkering onderwijsroute			
H4	Specifieke uitkering stimulering sport			
H8	Specifieke uitkering voor lokale sportakkoorden en leefstijlinterventies 2022			
H12	Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden en preventieaanpakken 2022			
H14B	Regeling specifieke uitkering instandhouding en doorontwikkeling expertisecentra jeugdhulp 2021 (sisa tussen medeoverheden)			We merken op dat de gemeente voor regeling H14B geen beschikking heeft aangeleverd.
H25	Specifieke uitkering zwembaden en ijsbanen COVID-19			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage A – SiSa-bijlage (vervolg - Tozo)

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2022 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeente samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken vóór 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen			
G4	Tozo 2			
G4	Tozo 3			
G4	Tozo 4			
G4	Tozo 5			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T			
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekking in jaar T			

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het college en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het college besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het college moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het college om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten ten aanzien van getrouwheid en rechtmatigheid en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat. Rechtmatigheidsfouten kunnen niet gesaldeerd worden.

Fouten	Getrouwheid				Rechtmatigheid
Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Activa	Passiva	Eigen vermogen	Baten & lasten	
Rechtmatigheidsfouten Europese aanbestedingen	0	0	0	0	352
Classificatie: verliesvoorziening op grondexploitatie dient aan de creditzijde gepresenteerd te worden	2.400	2.400	0	0	0
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	2.400	2.400	0	0	352
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaand boekjaar	0	0	0	0	0
Totaal	2.400	2.400	0	0	352

Onzekerheden	Getrouwheid				Rechtmatigheid
Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Activa	Passiva	Eigen vermogen	Baten & lasten	
n.v.t.	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0

Bijlage C – Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde controleverschillen boven de door ons gehanteerde rapporteringstolerantie van € 180.000.

Fouten	Getrouwheid				Rechtmatigheid
Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Activa	Passiva	Eigen vermogen	Baten & lasten	
De kapitaalstorting in GBE Aqua is als kosten geboekt, in plaats van als kapitaalstorting (FVA).	3.393	0	3.393	3.393 V	3.393
Te hoge dotatie in de egalisatievoorziening Wegen	0	(375)	375	375 V	375
SPUK Sport 2021 ten onrechte als baten verantwoord	(202)	0	(202)	202 N	202
Totaal gecorrigeerde controleverschillen	3.191	(375)	3.566	3.566 V	3.970

Bijlage D – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2022 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 9 van dit verslag.

Samenwerking met interne accountantsdienst/andere accountants

Voor de jaarrekening van de gemeente Goes maken wij gebruik van diverse verbonden partijen, gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties. Er zijn geen verbonden partijen, gemeenschappelijke regelingen en uitvoeringsorganisaties welke van significant belang zijn voor onze controle, waardoor wij geen review hebben uitgevoerd bij de accountants van deze organisaties.

Inschakeling van interne / externe deskundigen

Wij hebben in het kader van onze controle gebruik gemaakt van de werkzaamheden van interne deskundigen op het onderdeel grondexploitatie.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountants-organisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- in- en extern kwaliteitsonderzoek;
- twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten;
- reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

De eindverantwoordelijke accountant (drs. A.R.M. Peelen RA) is dit jaar voor het achtste opeenvolgende jaar betrokken bij de jaarrekeningcontrole van de gemeente Goes. De ViO (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten) gaat ervan uit dat bij een onafgebroken periode van langer dan zeven jaar sprake is van langdurige betrokkenheid. Als een senior-lid van het controleteam langdurig betrokken is bij de uitvoering van een assurance-opdracht voor dezelfde verantwoordelijke partij, ontstaat een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering als gevolg van vertrouwdsheid. Om dit risico op toereikende wijze af te dekken hebben we een tweede geaccrediteerde accountant toegevoegd aan het controleteam, te weten drs. B. (Barry) Smeenk RA.

Op deze controleopdracht zijn verder geen specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen

Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Daarnaast hebben wij niet om specifieke schriftelijke bevestigingen verzocht.

Wij hebben de schriftelijke bevestigingen van het management verkregen.

Bijlage F – Urenbesteding

Opbouw en inzet controleteam

Het controleteam heeft 930 uren aan de controle besteed. Het verwachte aantal te besteden uren was 800. In de onderstaande tabel zijn deze uren uitgesplitst naar functieniveaus binnen het team.

Overzicht bestede uren	Budget	Werkelijk
Partner	40	55
Manager / controleleider	250	250
Overige teamleden	510	625
Totaal	800	930

De werkelijke urenbesteding is hoger dan gebudgetteerd. Dit komt onder andere als gevolg van:

- wijzigingen in controlestandaard 315 hetgeen een belangrijke invloed heeft op de controle;
- wijzigingen ten aanzien van de rapportering van fraude en continuïteit in de controleverklaring en bijbehorende controlewerkzaamheden;
- inzet van vastgoeddeskundigen;
- additionele werkzaamheden als gevolg van geconstateerde controleverschillen;
- nieuw te controleren SiSa-regelingen zoals A16;
- deelname aan het intermediair model.

Wij hebben u hierover reeds in een eerder stadium geïnformeerd. Deze teamopbouw en de inzet van het team heeft geleid tot een kwalitatief goede controle.

Contactgegevens

drs. A.R.M. (Rutger) Peelen RA

Partner

r.peelen@bakertilly.nl

R. (Robert-Jan) Buijze MSc RA

Manager

r.buijze@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Stationspark 8b

Postbus 85

4462 DZ GOES

0113 – 242 000

